

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep.

Vår saksbehandler: Roger Nordahl, tlf. 73 86 63 43
E-post: roger.nordahl@stfk.no
Postmottak: postmottak@stfk.no

0032 OSLO

Deres ref.: 200604428
Vår ref.: 200609179-5 560
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 27.12.2006

Høring. Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

Viser til høringsbrev om forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning med høringsfrist 18. desember 2006.

Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag fylkeskommune behandlet sak om høringsforslaget i sitt møte den 19. desember 2006.

Grunnet sykdom ble ikke svar på høringsbrevet sendt departementet innen høringsfristen. Etter avtale med saksbehandler Inger Johanne Christiansen ble fylkesrådmannens innstilling i saken oversendt departementet 20.12.06 pr. epost.

Vedlagt følger fylkesrådmannens innstilling i saken og vedtaksprotokoll etter fylkesutvalgets møte.

Vedtaksprotokollen oversendes også elektronisk pr epost.

Med hilsen

Jor
Roger Nordahl
Rådgiver
Sigmy Danielsen

Saksutredning: Høring. Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING

Fylkesutvalget støtter fylkesrådmannens vurderinger om Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i forskrift om opptak til høyere utdanning.

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

Nummererte vedlegg som følger saken

1. Høringsbrev av 18. oktober 2006 om Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

Utrykte vedlegg i saksmappen

BAKGRUNN eller SAMMENDRAG

Kunnskapsdepartementet har i brev av 18. oktober 2006 sendt ut forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning på høring. Fylkeskommunene er høringsinstans og høringsfrist er satt til 18. desember 2006.

Fylkesrådmannens saksutredning vil bli sendt departementet innen høringsfristen, og Fylkesutvalgets vedtak i saken ettersendes til departementet.

FAKTISKE OPPLYSNINGER

Nåværende forskrift om opptak til høyere utdanning (opptaksforskriften), fastsatt 10. oktober 2005, gjelder til og med opptak til studieåret 2008-2009.

Endringer i videregående opplæring gjennom ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet medfører behov for endringer i opptaksforskriften. Elever som startet på studieforbereidende videregående opplæring eller 2-årig yrkesfaglig opplæring kombinert med allmennfaglig påbygging i Kunnskapsløftet høsten 2006, vil etter normert tid fullføre denne våren 2009. Den nye forskriften som etter planen skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2009-2010, vil derfor berøre disse elevene i første rekke.

Ny opptaksforskrift vil bli fastsatt tidlig i 2007 slik at elevene på Vg1 vil kunne ta hensyn til de nye reglene før de velger utdanningsprogram og programfag på Vg2.

Fylkesrådmannen har valgt å ikke omtale alle forslag til ny forskrift, men å konsentrere saksutredningen om de forhold som er mest relevant for elever i videregående opplæring.

HELHETLIG DRØFTING

Kapittel 2 Generell studiekompetanse

§2-1 Generell studiekompetanse – Kunnskapsløftet

Hovedregelen for opptak til universiteter og høyskoler er generell studiekompetanse. Dagens regler angir etter forskriftens pkt. a) at opptaksgrunnlaget er:

- Fullført og bestått 3-årig videregående opplæring eller
- Fullført og bestått fagopplæring med fagbrev/svennebrev eller
- Fylt 23 år og 5 års fulltidserfaring med arbeid/skolegang.

i tillegg til at søkeren har karakteren bestått i fagene norsk, engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag (nyere historie og samfunnslære) i samsvar med kravene til gjennomsnittlig uketimetall for fagene.

Høringsforslaget berører gjeldende forskrifts pkt a) ved i praksis å videreføre første prikkpunkt med følgende tekst:

- Vitnemål om bestått norsk treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse.

Forslaget til forskriftstekst omtaler ikke treårig videregående opplæring med fag-/svennebrev eksplisitt, og det kan derfor forstås at slik kompetanse inngår i begrepet "yrkeskompetanse", selv om det gjerne skilles mellom yrkeskompetanse som kompetanse oppnådd etter treårig yrkesfaglig opplæring i skole, og fag-/svennebrev som dokumentert kompetanse gjennom 2-årig yrkesfaglig opplæring i skole kombinert med læretid som en normalordning.

Fylkesrådmannen mener forskriftsteksten bør tydeliggjøre at fag-/svennebrev inngår som opptaksgrunnlag, slik at denne omfatter både første og andre prikkpunkt i dagens forskrift.

Til tredje prikkpunkt i dagens forskrift, foreslår departementet to alternativer for søkere til universiteter og høyskoler over 23 år. Det ene alternativet er en videreføring av reglene i dagens forskrift, men det alternativt foreslås å fjerne kravet om 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning. Dette gir da kun et krav om alder.

Utover de nevnte krav videreføres dagens regler om at søkeren skal ha oppnådd karakteren bestått innenfor et minimum av fag som omfatter norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og historie. Timetallet i fagene for ny forskrift er ikke identisk med gjeldende regler, men det presiseres i høringsforslaget at elever som har vitnemål etter reglene i Reform 94, vil få generell studiekompetanse etter tidligere bestemmelser. Høringsutkastet benytter betegnelsen "Reform 94 vitnemål" og det er uklart om pålegg til å ta nye fag gjelder for søkere over 23 år. Fylkesrådmannen mener at dette må tydeliggjøres i forskriftsteksten, selv om dette er omtalt i høringsforslagets kapittel 9 om overgangsordninger.

Departementet drøfter ikke i høringsforslaget de to alternativene for søkere over 23 år. Hva som er begrunnelsen for enten videreføring av dagens regler, eller endring av forskriften til kun å omfatte et bestemt alderskrav, er derfor uklart. Fylkesrådmannen ser gode begrunnelser for begge alternativene. Et krav om 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning vil kunne anses å fylle "hullet" som elever med 3-årig videregående opplæring har utover kravet til et minimum av fag. Kravet om 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning er imidlertid ikke knyttet til det videre utdanningsløp søkeren sikter inn mot, og har derfor ikke noen bestemt relevans. Det kan derfor ikke synes å være vektige argumenter for å kreve minimum 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning. I den grad dette har til hensikt å fylle "hullet" ut fra manglende 3-årig videregående opplæring, bør dette vurderes i samsvar med hva som er "riktig" omfang i tid. Ut fra nasjonale mål om gi voksne en bedre mulighet til utdanning, kan det synes riktig å fjerne kravet om et bestemt omfang av arbeidserfaring og/eller utdanning for de over 23 år.

Dagens regler om opptak av 2-årig teknisk fagskole, pkt. d), er beholdt, men flyttet til kapittelet om overgangsordninger.

Departementet vil i egen høring fremme forslag om at fagbrev og annen yrkesrettet videregående opplæring skal kunne gi fritak fra kravene om generell studiekompetanse innen bestemte ingeniørutdanninger.

§2-4 Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Høringsforslaget inneholder en ny bestemmelse om at de som fullfører 2-årig fagskoleutdanning godkjent etter lov om fagskoleutdanning, får generell studiekompetanse når kravet om norsk er oppfylt. Fylkesrådmannen ser dette som en naturlig oppfølging av intensjonene med den nye fagskoleutdanningen.

Kapittel 4 Spesielle opptakskrav

§4-1 Spesielle opptakskrav i tillegg til generell studiekompetanse

De spesielle opptakskravene er endret i tråd med ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet.

Under denne regelen angir departementet at en vil åpne for karakterkrav innen matematikk for opptak til masterstudium i teknologiske fag og arkitekturfag ved NTNU. Høringsinstansene bes vurdere om det er grunnlag for å innføre et slikt generelt krav for slike studier. Fylkesrådmannen velger å ikke gi noen kommentarer til dette, da et slikt krav om karakterer bør vurderes av de institusjoner som gir denne utdanningen.

Kapittel 6 Politiattest

Regjeringen har i Ot.prp. nr 86 (2005-2006) foreslått å lovfeste krav om politiattest for helsepersonell og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og personer med utviklingshemming. Etter stortingsbehandlingen av lovforslaget, vil departementet vurdere de konsekvenser dette har for opptaksforskriften og sende dette ut på høring.

Kapittel 7 Rangering av kvalifiserte søkere ved opptak

§7-2 Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

I dagens forskriftstekst benyttes betegnelsen "primærvitnemål". Denne erstattes i den nye forskriftsteksten med betegnelsen "førstegangsvitnemål". Premissene for utstedelse av førstegangsvitnemål vil fremgå av forslag til endringer som departementet vil fremme i forskrift til opplæringsloven.

Under gjeldende forskrifts pkt. (5) angis det at 40 % av studieplassene skal tilbys søkere i primærvitnemålskvoten. Pkt. (6) i gjeldende forskrift omhandler kvoten for primærvitnemål til medisinstudiet, hvor det angis at 50 % av studieplassene skal tilbys disse søkerne. I foreliggende forslag til ny forskriftstekst, pkt. (3), er det angitt at kvoten for førstegangsvitnemål skal være lik for alle utdanninger og i samsvar med dagens regel om opptak til medisinstudiet, dvs. 50 %.

Fylkesrådmannen ser det som positivt at kvoten for studieplasser for søkere med førstegangsvitnemål økes fra dagens 40 % til 50 %. Selv om reglene for å komme innenfor førstegangsvitnemål avgrenser dette til å være søkere under 22 år, vil dette i hovedsak omfatte ungdom som nylig har avsluttet videregående opplæring.

§7-5 Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

Dagens regler er detaljerte og omhandler flere forhold ut i fra ulike typer utdanninger og vitnemål fra videregående opplæring. I høringsutkastet foreslår departementet en forenkling som innebærer at dagens regler i punktene (3)-(7) utgår. Hensikten med forenklingen er at søkeren lettere skal kunne kontrollere poengberegningene, og at beregningsmetoden skal harmonere med den ordningen som gjelder for karakterer fra grunnskolen ved inntak til videregående opplæring. I praksis betyr endringen at alle karakterer som påføres vitnemålet teller likt. Dette kan ha betydning i forhold til det antall poeng som en søker oppnår med gamle og nye regler, men siden alle søkere vurderes på likt grunnlag vil dette ikke ha betydning for rangeringen av søkerne ved opptak til universitet og høyskoler. Fylkesrådmannen støtter derfor departementets vurdering om endret forskriftstekst.

Dagens regler inneholder bestemmelser om fordypningspoeng og bonuspoeng. I høringsforslaget videreføres ikke disse. Dette begrunnes med at kravet til faglig fordypning er skjerpet i Kunnskapsløftet, og en ser derfor ikke samme behov for å styre elevenes valg mot større fordypning via egne tilleggspoeng.

I dagens regler er fordypningspoeng regulert gjennom §7-8 til §7-13 og §9-2. Selv om disse reglene har ulikheter om uttelling i forhold til hva som gir tilleggspoeng, er maksimalgrensen for antall tilleggspoeng forholdsvis lik. Dette skulle tilsi at den samlede effekten i konkurransen mellom elevene i opptak til universitet og høyskoler vil være begrenset. Om dette vil ha betydning for elevenes valg av fag i videregående opplæring og de konkurransepoeng som kan oppnås, er vanskelig å anslå.

§7-8 Tilleggspoeng for realfag

Tilleggspoeng for realfag har vært et virkemiddel i Regjeringens realfagsstrategi. Ordningen med tilleggspoeng for realfag er en forsøksordning, men departementet foreslår at dette tas inn som en permanent ordning i ny forskrift. I dagens regler gis det maksimalt 6 tilleggspoeng for realfag, mens det foreslås å redusere dette til maksimalt 4 tilleggspoeng i ny forskrift. Gjennom denne reduksjonen i antall tilleggspoeng for realfag, forsøker departementet å legge opp til en ordning som ikke gir urimelig ubalanse mellom realfag og andre fag. Departementet vurderer at den relative effekten av realfagspoeng blir videreført.

I forslaget til ny forskrift utvides forståelsen av realfag, da alle programfag innen programområdet realfag gir tilleggspoeng. I dagens regler gir kun matematikk, biologi, fysikk og kjemi tilleggspoeng, og de teller likt. Departementet foreslår i ny forskrift at matematikk (R2) og fysikk på høyeste nivå gir større uttelling enn andre realfag. Dette synes naturlig sett ut fra behovet universitet og høyskoler har for rekruttering inn til fagområder som krever fordypning i matematikk og fysikk. Fylkesrådmannen anser at det er riktig å stimulere elever som gjennomfører full fordypning innen de mer tunge realfagene, gjennom ekstra tilleggspoeng.

§7-10 Tilleggspoeng for alder

I dagens regler gis det ikke tilleggspoeng for alder ved opptak til medisin. Departementet foreslår i ny forskrift at dette også skal gjelde medisinstudiet. Fylkesrådmannen vurderer dette som en naturlig endring.

§7-11 Tilleggspoeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, sivilteneste eller militær førstegangstjeneste

Dagens regler har egen ordning for medisinstudiet. Dette foreslås fjernet i ny forskrift. Fylkesrådmannen vurderer dette som en naturlig endring.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

Departementets høringsforslag om ny forskrift om opptak til universiteter og høyskoler inneholder både endringer som følge av ny fag- og timefordeling i videregående opplæring gjennom Kunnskapsløftet og en del forenklinger av dagens regelverk.

Av forslag til endringer i ny forskrift er det særlig følgende regler fylkesrådmannen anser som vesentlige:

§2-1 Generell studiekompetanse – Kunnskapsløftet

Vitnemål om bestått norsk treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse.

Fylkesrådmannen mener forskriftsteksten bør tydeliggjøre at fag-/svennebrev inngår som opptaksgrunnlag, slik at denne omfatter både første og andre prikkpunkt i dagens forskrift.

For søkere over 23 år legges det frem to alternativer:

- *Alternativ 1 – som dagens ordning*
- *Alternativ 2 – kun alderskrav*

Siden kravet om 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning i alternativ 1 ikke knyttes til det videre utdanningsløp søkeren sikter inn mot, bør eventuell videreføring av dagens regler justeres ut i fra hva som er "riktig" omfang i tid til å fylle "hullet" ut fra manglende 3-årig videregående opplæring. En slik justering av forskriftsteksten i alternativ 1 vil da kunne harmonere med nasjonale mål om gi voksne en bedre mulighet til utdanning.

Fylkesrådmannen mener at det må komme klarere frem i forskriftsteksten at det ikke er pålegg til å ta nye fag gjelder for søkere over 23 år, selv om dette er omtalt i høringsforlaget kapittel 9 om overgangsordninger.

§7-2 Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

(3) 50 % av studieplassene skal tilbys søkere i kvote for førstegangsvitnemål

Fylkesrådmannen ser det som positivt at kvoten for studieplasser for søkere med førstegangsvitnemål økes fra dagens 40 % til 50 %. Selv om reglene for å komme innenfor førstegangsvitnemål avgrensner dette til å være søkere under 22 år, vil dette i hovedsak omfatte ungdom som nylig har avsluttet videregående opplæring.

§7-5 Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

Departementet foreslår en forenkling av poengberegningene for karakterer. Hensikten med forenklingen er at søkeren lettere skal kunne kontrollere poengberegningene, og at beregningsmetoden skal harmonere med den ordningen som gjelder for karakterer fra grunnskolen ved inntak til videregående opplæring. Siden det ikke vil gi noen konkurransevridende effekter mellom søkerne, støtter fylkesrådmannen departementets vurdering om endret forskriftstekst.

Dagens regler om fordypningspoeng og bonuspoeng foreslås tatt bort. I den grad dette ikke vil ha vesentlige betydninger for elevenes valg av fag i videregående opplæring støtter fylkesrådmannen departementets forslag. Det bør likevel foretas en vurdering av dette etter en tid for å se hvilke utslag dette har gitt i elevenes valg av programfag i videregående opplæring.

§7-8 Tilleggs poeng for realfag

Tilleggs poeng for realfag har vært et virkemiddel i Regjeringens realfagsstrategi. Ordningen med tilleggs poeng for realfag er en forsøksordning, men departementet foreslår at dette tas inn som en permanent ordning i ny forskrift.

I forslaget til ny forskrift utvides forståelsen av realfag, da alle programfag innen programområdet realfag gir tilleggs poeng. I dagens regler gir kun matematikk, biologi, fysikk og kjemi tilleggs poeng, og de teller likt. Departementet foreslår i ny forskrift at matematikk (R2) og fysikk på høyeste nivå gir større uttelling enn andre realfag. Dette synes naturlig sett ut fra behovet universitet og høyskoler har for rekruttering inn til fagområder som krever fordypning i matematikk og fysikk. Fylkesrådmannen anser at det er riktig å stimulere elever som gjennomfører full fordypning innen de mer tunge realfagene, gjennom ekstra tilleggs poeng.

SAKSPROTOKOLL

Høring. Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
Fylkesutvalget	19.12.2006	293/2006

Saksbehandler: Roger Nordahl
Arkivsak: 200609179
Arkivkode: 560

FYLKESUTVALGET - 19.12.2006**Protokoll**

Følgende forslag ble fremmet:

1. DNA, SP, SV v/Solveig Kvidal(DNA):

Fylkesutvalget mener det er viktig at kravene til opptak til høyere utdanning ikke senkes, og at utdanningssektoren har høye ambisjoner på elevers, lærlingers og studenters vegne.

Flest mulig skal gis mulighet til å utnytte sine evner og anlegg til beste for seg selv og samfunnet. Derfor bør det åpnes for ulike måter å kvalifisere seg til høyere utdanning på. Samtidig mener Fylkesutvalget at det er lite hensiktsmessig for både søkere og utdanningssystemet at man fører et stort antall søkere over til individuelle vurderinger.

Når det gjelder generell studiekompetanse anbefaler Fylkesutvalget at dagens ordning med krav om alder over 23 år og minimum 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning, videreføres som alternativ til bestått treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse (§ 2-1). Fylkesutvalget anbefaler at søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av fullført høyere utdanning, likebehandles uavhengig av alder (§ 2-3). Fylkesutvalget støtter ikke forslaget om at søkere som har fullført 2-årig fagskoleutdanning får generell studiekompetanse. Søkere med fullført 2-årig fagskoleutdanning bør få studiekompetanse til **relevant** høyere utdanning (§ 2-4).

Fylkesutvalget støtter forslaget om at institusjoner gjennom frivillige forsøk kan ta opp søkere til relevante studier med grunnlag i fullført fagutdanning eller yrkeskompetanse på videregående utdannings nivå, og at forsøkene hjemles i universitets- og høyskoleloven.

Fylkesutvalget tar til orientering at departementet vil vurdere eventuelle endringer i inntaksforskriften når det gjelder krav til politiattest, som følge av Stortingets behandling av Ot. prp. nr 86 *Om lov om endringer i helsepersonelloven, sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover.*

Fylkesutvalget støtter følgende forslag til endring i bestemmelsene om rangering av søkere:

- Kvote for opptak på grunnlag av primærvitnemål erstattes av en kvote for opptak på grunnlag av førstegangsvitnemål. Fylkesutvalget støtter departementets vurdering av at dette kan motivere elever til innsats mens de går i videregående opplæring
- Kvoten for studieplasser for førstegangsvitnemål gjøres lik for alle utdanninger og i samsvar med dagens regel om opptak til medisinstudiet.

- Ordningen med fordypningspoeng og bonuspoeng avvikles for søkere med opptaksgrunnlag basert på læreplanene i Kunnskapsløftet. For søkere med opptaksgrunnlag basert på tidligere læreplaner videreføres ordningen med de nevnte tilleggspoengene.
- Ordningen med realfagpoeng gjøres permanent som ledd i realfagstrategien
- Eget regelverk for opptak til medisin tas ut av forskriften. Reglene om tilleggspoeng for alder gjøres gjeldende også for opptak til medisin.

Votering:

Ved alternativ votering mellom innstillingen og forslaget ble forslaget enstemmig vedtatt.

Vedtak

Fylkesutvalget mener det er viktig at kravene til opptak til høyere utdanning ikke senkes, og at utdanningssektoren har høye ambisjoner på elevers, lærlingers og studenters vegne.

Flest mulig skal gis mulighet til å utnytte sine evner og anlegg til beste for seg selv og samfunnet. Derfor bør det åpnes for ulike måter å kvalifisere seg til høyere utdanning på. Samtidig mener Fylkesutvalget at det er lite hensiktsmessig for både søkere og utdanningssystemet at man fører et stort antall søkere over til individuelle vurderinger.

Når det gjelder generell studiekompetanse anbefaler Fylkesutvalget at dagens ordning med krav om alder over 23 år og minimum 5 års arbeidserfaring og/eller utdanning, videreføres som alternativ til bestått treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse (§ 2-1). Fylkesutvalget anbefaler at søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av fullført høyere utdanning, likebehandles uavhengig av alder (§ 2-3). Fylkesutvalget støtter ikke forslaget om at søkere som har fullført 2-årig fagskoleutdanning får generell studiekompetanse. Søkere med fullført 2-årig fagskoleutdanning bør få studiekompetanse til **relevant** høyere utdanning (§ 2-4).

Fylkesutvalget støtter forslaget om at institusjoner gjennom frivillige forsøk kan ta opp søkere til relevante studier med grunnlag i fullført fagutdanning eller yrkeskompetanse på videregående utdannings nivå, og at forsøkene hjemles i universitets- og høyskoleloven.

Fylkesutvalget tar til orientering at departementet vil vurdere eventuelle endringer i inntaksforskriften når det gjelder krav til politiattest, som følge av Stortingets behandling av Ot. prp. nr 86 *Om lov om endringer i helsepersonelloven, sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover.*

Fylkesutvalget støtter følgende forslag til endring i bestemmelsene om rangering av søkere:

- Kvote for opptak på grunnlag av primærvitnemål erstattes av en kvote for opptak på grunnlag av førstegangsvitnemål. Fylkesutvalget støtter departementets vurdering av at dette kan motivere elever til innsats mens de går i videregående opplæring
- Kvoten for studieplasser for førstegangsvitnemål gjøres lik for alle utdanninger og i samsvar med dagens regel om opptak til medinstudiet.
- Ordningen med fordypningspoeng og bonuspoeng avvikles for søkere med opptaksgrunnlag basert på læreplanene i Kunnskapsløftet. For søkere med opptaksgrunnlag basert på tidligere læreplaner videreføres ordningen med de nevnte tilleggspoengene.
- Ordningen med realfagpoeng gjøres permanent som ledd i realfagstrategien
- Eget regelverk for opptak til medisin tas ut av forskriften. Reglene om tilleggspoeng for alder gjøres gjeldende også for opptak til medisin.